

Malo kritike k pravilom Učiteljske tiskarne.

Na pokrajinski skupščini v Celju se je razdeljevala nova pravila Učiteljske tiskarne, ki jih je izvojevala stara struja učiteljstva na občnem zboru dne 9. maja 1926.

Naj si ogledamo malo ta pravila z demokracije stališča. V členu 4 je določeno, da sme upravni svet odrediti vstop v zadrugo, ne da bi mu bilo treba navesti vzroke. Proti temu je nastopala mlada struja učiteljstva z zahtevo, da se mora brez omejitve dovoliti vstop v zadrugo vsakemu učitelju, če ni pomislekov po točki b) in c) § 6.

Posebno je nastopala mlada struja proti zvišanju zadrugnih deležev od 25 Din na 250 Din, kakor sedaj določa člen 8. Dovolni visok bi bil delež 100 Din, da se omogoči vsemu učiteljstvu dostop v zadrugo. Čim več zadrugnikov, tem več odjemalcev in tem več aktivnih delavcev za gospodarsko povzdigo zadruga in tem večji bo tudi njen ugled.

Povsem nedemokracije je načelo, ki je prodrlo z dirimiranjem predsedstva, da imajo zadrugniki na vsakih 10 zadrugnih deležev po en glas. To kaže

na nedemokracije in kapitalistična nagnjenja.

Ne bomo se spuščali na druge hibe, ki jih je izvojevala stara struja s temi pravili. Tudi ne bomo danes razglabljali drugih stanovskih gospodarskih problemov, ki bi bili potrebni razčiščenja. Iz resolucij, ki so bile v tem pogledu iznesene v Celju, in ki bodo objavljene bo vsakdo videl zahteve učiteljstva.

Kakor pri organizaciji, bo treba pri vseh stanovskih, gospodarskih podjetjih uvesti najracionalnejše gospodarstvo in bo treba postopati na ekonomičnejše.

Pritegniti bo pa k vsem podjetjem tudi čimveč učiteljstva.

Učiteljska tiskarna je na celjski skupščini razdeljevala po svojem pooblaščenju pravila med učiteljstvo, treba je sedaj, da se članstvo tudi odzove temu njenemu vabilu in pristopi k zadrugi v čim večjem številu, predvsem pa, da pristopijo k isti vsa učiteljska društva in opozore na to tudi svoje članstvo. Zadrugni deleži so po 250 Din (jamstvo samo s še enkratnim deležem), pristopnina pa 10 Din. Za pristop je treba poslati denar in pristopno izjavo.

Vlada hoče znižati uradniške prejemke!

Nemalo vznemirjenja je vzbudila vest, ki je došla ta teden v javnost, da hoče vlada znižati uradniške draginske doklade in reducirati uradništvo, da bi s tem krila izdatke na škodo zaradi poplave.

Državno uradništvo živi v zelo mizerem položaju. Stanovanjski zakon je dvignil na izredno višine stanarino, v nasprotju s tem pa vlada ni zvišala stanarine državnemu uradništvu, da bi jo z zdavnja morala na podlagi člena 37. čin, zakona.

Tudi vlada se ni izplačala uradništvu razlike, ki jo dolguje že tretje leto.

Spričo vsega tega mizernega položaja je ataka vlade na uradniške prejemke naravnost nečuvna. Med uradništvom se širi gibanje, da odgovori vladi s tem, da bo vse državno uradništvo pričelo izstopati iz vseh karitativnih in drugih društev, pri katerih noveč ni sodeluje državno uradništvo, v prvi vrsti učiteljstvo in tudi iz političnih društev, da si na ta način vsaj deloma nadomesti dohodke, ki mu jih odteguje vlada, da si s tem neobhodno potrebni ter predstavljajo že tak eksistenčni minimum.

Savez Državnih Činovnikov je podvzel v Beogradu ostre korake in je sklical tudi v to svrhu protestni shod, ki je sprejel sledečo resolucijo:

1. Glavni Savez državnih nameščenecv prispeva Narodnemu odboru za pomoč poplavlencem 10.000 Din.

Da smo si na jasnem.

V zgodovinskem Celju se je vršila letošnja skupščina, ki je postavila zgodovinski mejnik v razvoju ne samo slovenskega, ampak vsega jugoslovenskega učiteljstva. To deistvo moramo imeti vedno pred očmi, kadar govorimo o teh za prihodnost našega stanu, šolstva, naroda in tudi države tako pomembnih dneh. Uverjen sem, da se marsikdo izmed nas samih ki smo pri tem sodelovali danes še ne more v polni meri zavedati daleko-sežnosti ravnanj minulih celjskih dni. Še manj se jih zavedajo tisti, ki niso bili direktni sodelavci. Najmanj pa se jih zavedajo laiki, ki ne morejo tako poznati težnj našega stanu, trpljenja in miselnosti slovenskega učiteljstva, kakor poznamo vse to mi sami.

Bili so velevažni, velepomembni, da uprav zgodovinski dnevi...

In vendar je kljub temu marsikdo izmed številnih naših tovarišev in tovarišic zapuščaj Celje z neko boleštvu in dušni, z mrklom in skrbi polnim pogledom v bližnjo bodočnost, ne pa z zadovoljstvom in stanovskim ponosom, kakor smo se navadno vračali s pokrajinskih skupščin. Tak utis je imela tudi večina tistih, ki so čitali poročila v raznih političnih listih o teh dokaj burnih dnevih in še burnejših posameznih prizorih.

Zakaj je bilo letos tako in ravno tako, ko bi bilo vendar vse prav lahko lepo in idilično in mirno dostojanstveno, kakor je bilo njega dni?

Govorimo jasno in odkrito!

V Celju se je dobojeval nenavadno težek in oster boj, kateri je pretresal naše vrste že dahišo vrsto let in kateri je od Božiča sem vzbudil veliko pozornost in zanimanje vsega jugoslovenskega uč-

2. Glavni Savez apelira na vse državne nameščenice, da naj po določeni skali vsi brez razlike s prostovoljnimi prispevki podpirajo reševalno akcijo. Prostovoljni prispevek naj bi se odtrgal kar pri mesečni plači. Državni nameščenci pa so pripravljani privoliti tudi v to, da odredi vlada enkratni prispevek vseh državljanov v korist poplavljenecem, izvzemši one, ki so oškodovani vsled poplave.

Uprava Saveza ugotavlja dalje po vsestranskem razmotranju položaja, da državni nameščenci ne dobivajo niti pristojni minimum za eksistenco in da bi se torej moralo poprej razpravljati o izboljšanju njihovega materialnega položaja, kakor pa da namerava vlada zvaliti vse breme ravno nanje. Zato tudi odločno odklanja vsako znižanje prejemkov državnih nameščenecv.

Na zborovanju je bil izvoljen ožji odbor s predsednikom Mihajlom Jovanovićem na čelu, ki je dobil nalog, da poseti ministrskega predsednika Uzunovića in ostale člane vlade ter jih obvesti o stališču državnih nameščenecv na pram nameravanim ukrepom vlade.

Odbor je dobil dalje tudi pooblastilo, da v slučaju potrebe skliče izredno skupščino Saveza državnih nameščenecv z dnevnim redom: Znižanje službenih prejemkov.

telistva in vse naše javnosti. To je bil boj starih tradicij z novimi načeli in idejami.

Noben boj ni prijeten, ne lahek ter ne more kot tak zapustiti prijetnih utisov niti med zmagovalci (če imajo kolikar srčne kulture), še manj pa seveda med nasprotniki. Zato je docela naravno, da smo zapuščaj Celje z boleštvu v duši.

Resnica je namreč, da slovensko učiteljstvo še ni imelo tako burne skupščine. Sai se je vršil boj hkratu kar na dve fronti: idejno in gospodarsko. Da se pri tem duhovni razburilo, da se gre ob takih prilikah čisto preko meje dostojnosti in obzirnosti pri obeh bojujočih se četah, je samo ob sebi umevno in se ne sme vzeti pretragično. Pozneje, ko se poleže razburjenost in ognjevitost, ohladit vzkipele jeze ter se vse umiri in poleže gledamo na vse to z docela drugačnim pogledom, kakor pa v prvem hipu.

Prav tako pa se more odkrito priznati, da se je storilo v letni razburjenosti — četudi morda z najboljšimi nameni — od predstavnikov stare struje vse, da se razburjenost poveča in močnejši vtis zmare novih idej in načel — zabriše. In tako je morda marsikdo odnesel iz Celja vtis, da nismo razkola preprečili, ampak ga še poglobili.

Evo samo par dokazov iz množice: O smernicah naše stanovske politike so razpravljala vsa naša društva. Vse argumente je pretresal prav temeljito stanovsko politični odsek ter jih upošteval. Doseglo se je v vseh točkah soglasje, celo z opozicijo. Pred delegacijo na se stavi predlog za izpremembo

besedila člena 1., kateri je temelj in nosilec vseh drugih z zahtevo, da se vnese besedilo o državnem in narodnem edinstvu. Ko po dolgi in ne ravno prijetni debati opozicija nvidi da bo ostala v veljanskani manjšini se ostentativno odstrani. Besedilo odseka pa se sprejme skoro soglasno.

2. Delegacija, ki je naš najvišji forum izreče sodbo in svoje delo konča. Zasedanje delegacije se proglašja za zaključeno. Njenih sklepov ne more izpremeniti nihče razen ne same, ki mora biti pravilno sklicana. Pa pride na dan skupščine tročlanska delegacija članstva (ne delegatov) k poverjeniku z zahtevo, da naj skupščina vnese to besedilo v dotični člen. Skupščina pa ni za to niti kompetentna, ker ji § 19. b izrecno prepoveduje kaj takega. V resnici se tudi ni nikoli pečala s čim podobnim.

Po dolgotrajnih pogajanjih in pojasnjevanjih je opozicija ušla, ker ji poverjenik ne more in tudi ne sme ustreči, vsled jasnega besedila poslovnika. Opozicija po tako netaktnem motenju slavnostne skupščine, zopet zapusti dvorano.

Nepristranski spoznavalec in opazovalec razmerja pa je moral dobiti vtis, da opozicija — kateri so pripadali po večini starejši tovariši — le išče za vsako ceno preteve, pod katero zamore prikriti svojo naravnost katastrofalni poraz menda tudi pred politično javnostjo češ, da s tako večino, ki ni za državno in narodno edinstvo, ne more sodelovati.

Kaj na je torej z državnim in narodnim edinstvom.

Teh dveh izrazov, ki se nahajata tudi v naši ustavi, niso do danes natančno opredelili niti naši učenjaki. Pač pa sta postala deloma že pri nas še bolj pri naših južnih bratih geslo političnih strank ter se ravno zaradi neopredeljenosti tem lažje uporabljata v strankarski politiki.

Slovensko učiteljstvo pa je v Celju ustvarjalo temelj, na katerem se more stanovsko združiti vse jugoslovensko

učiteljstvo brez ozira na politično pripadnost in udeleževanje. Tega se je do bro zavedalo zato je moralo odkloniti in je odklonilo pri smernicah bodoče stanovske politike — gesla političnih strank.

Iz vsega tega sledi, da med našimi vrstami ni najmanjšega povoda za bojazen in malodušje. Nasprotno. Začenja se nova doba: doba oprostitev vseh političnih strankarskih spon v stanovsko strokovni organizaciji.

Opozicija na je hotela na vsak način prisiliti večino, da razobesi nad vhodom v poslopje mogočne stanovske strokovne organizacije to politično obrabljeno, še večkrat na strankarsko politično izrabljeno zastavico.

V vsi državi ne najdete prave strokovne ali stan organizacije, ki bi imela kot taka zapisano, da je to temelj njenega obstoja in dela. Samo ob sebi umevno, da nima tega niti naša osrednja organizacija. Le naša vse časti vredna opozicija je hotela imeti ta šine quo non. In ker ji ni bilo po sedaj obstoječih pravilih mogoče ugoditi, je odšla in ima sedaj leno priliko — če hoče — da proglaš pred javnostjo 90% slovenskega učiteljstva kot protidržaven element, da je ravno ta večina izrecno povdarjala, da smatra za važnejše delo v tem pravcu, kakor pa izrabljanje lepega in pomembnega gesla brez politično strankarske navlake...

Celje odpira perspektivo v lepšo in boljšo bodočnost našega stanu in z njim vred tudi šoli narodu in državi. Tam smo si začrtali jasno pot v dosego velikega cilja. In s ponosom lahko trdimo, da je slovensko učiteljstvo po svojih zastopnikih ravno v Celju pokazalo, da je boljše in vrlejšo kakor je na sodila naša politična javnost.

Na jasnem in čistem smo. Nobenih pretresalcev ne bo več in se jih tudi ne strašimo. Začrtali smo si pot in jo njej bo hodilo brez ozira na levo in desno vse, kar stanovsko čuti in misli med nami.

Hren.

Splošne vesti.

— Zahvala Nl. Vel. kralja Aleksandra pokrajinski skupščini v Celju. Na brzojavni pozdrav, ki ga je oddala skupščina Nl. Vel. je došla sledeča brzojavka: Njegovo Veličanstvo kralji blagovoleo je sa zadovoljstvom primiti srdačne pozdrave učiteljstva i zahvaljujuči želi učiteljstvu uspeha i napredak u njihovem kulturnom i nacionalnom radu. — Prvi adjutant Hadžić.

— Podrobno poročilo o pokrajinski skupščini prinesemo v prihodnji številki »Učit. Tovarisa«.

— Izid glasovanja o redigirani Deklaraciji na pokrajinski skupščini v Celju. Deklaracija je redigiral stanovsko politički odsek dne 17. julija t. l. v Celju. Na podlagi zapiskov in seznama volilnih upravičencev je ugotovljeno sledeče: Vseh upravičencev za celjsko skupščino je bilo 115. Od teh jih 6 ni došlo na skupščino 2 sta se pred glasovanjem opredelila 79 jih je glasovalo za Deklaracijo (od teh 8 s pridržkom k l. členu). I proti, 27 jih je na zapustilo pred glasovanjem dvorano.

— Udeležba na letošnji pokrajinski skupščini v Celju je bila izredno velika v primeri z drugimi leti. Še nobeno leto ni bilo toliko udeležencev pri delegaciji, kakor letos. Letos je trajala skupščina tudi tri dni in ne samo dva, kakor druga leta. Delegacijsko zborovanje je bilo letos bolj številno obiskano kakor druga leta manjšestacijska skupščina. Razumljivo pa je, da je iz gmotnih ozirrov nekaj udeležencev tretji dan odšlo, kar moti poročevalce dnevnih listov. Pojasniti moramo, da nobeno leto niso bili novinarji vabljani na interno delegacijsko zborovanje.

— »Narodno in državno edinstvo«. Konstatiramo, da v kompromisnem predlogu, ki ga je na Hrastniku v imenu stare struje učiteljstva podpisal g. Iv. Šmajdek ni v nobeni točki vnešeno »narodno in državno edinstvo«, iz česar sledi da gospodje niso smatrali za potrebno vstaviti v stanovsko resolucijo ta povdarek, ki je že itak v ustavi na katero je učiteljstvo priseglo in je tudi v pravilih UJU. Popolnoma neopravičeno bezata »Tabor« in »Jutro« učiteljstvo. Učiteljstvo bo dobilo točna pojasnila tudi v tem oziru.

— Neumešten odlok, ki priporoča kr. šol. sv. pri sestavljanju proračunov skrajno štedljivost rodi že nezaželjene napredku šolstva kvarne posledice. — V ilustracijo, kako razumevala občine

usodni ferman naj služi sledeča vloga nekoga kralnega šolskega sveta, ki se glasi: »V zmislu odloka velikega župana ljubljanske oblasti« dne 22. maja 1926, števil. 5808 »Proračun za stvarne šolske potrebščine, omejitve izdatkov«, podpisani ugovarjajo proti zgradbi novega šolskega poslopja in proti ustanovitvi samostojne osnovne šole..... ker je zgradba novega šolskega poslopja pri tačasni tukaljšnjih razmerah nemogoča in nepotreben luksuz.

— Sreske šolske nadzornike ljubljanske oblasti prosim naj mi vpošljejo točne podatke, koliko bi znašali potni stroški za enkratno nadzorovanje vseh šol v srezu. Pobrigati se moramo, da bo v budžet za leto 1927/28. tozadevno vnešena zadostna postavka. To vsled sklepa skupščine nadzornikov ljubljanske in mariborske oblasti z dne 18. julija 1926 v vednost s pristavkom, da je zadevo smatrati kot nužno. — Košec Miha. Ljubljana, Hrenova ulica.

— Joško Kazafura. Zavratna bolezen je zgrabila našo tovarišico Olgi Kazafura, roj. Kumár iskreno ljubljene soproga. Poznate solčno jasna goriška Brda, krasna v pomladnem cvetju polna zdrave rodovitnosti v jesenskih dneh? Hrepenenje in žalost nosijo v srcu oni, ki so jih zapustili, da ne služijo onemu, ki jih je pohodil. Tudi Ti si jih zapustil Joško, zato si nosil bolest v srcu, bolest v očeh. In tam na Viču je svež grob v vrsti grobov onih, ki so hrepeneli po neodrešeni domovini. Sedaj si miren ni več hrepenenja, ni več žalosti. Smrt je uničila Tvoje cilje in nade in večno užalostila srce mlade vdove in nežnega deteta. Zapustil si ženo v tolažbo šopek ljubkih spominčic, zvezek nežnih pesmic, Joškota ni več... Komaj 29 let star si moral v prerani grob. Preostali naše iskreno sožalje.

— Razpis za sprejem kandidatov na Višjo pedagoško šolo v Beogradu — v l. letnik. Prema čl. 6. Uredbe o Višji Pedagoški školi i odluci Gospodina Ministra Prosvete od 26. juna 1926. g. Br. 46.658/I primiće se u 1 godinu ove škole za školsku 1926/1927. godinu (100) sto redovnih slušalaca.

Svaki kandidat koji želi upisati se u Višu Pedagošku školu u Beogradu kao redovni slušalac, treba da se, najdalje do 10. septembra 1926 godine, obrati za to molbom Rektor u ove škole. Uz molbu mora se podneti: